

Bijzondere woonvormen: vloek of zegen in tijden van woningnood?

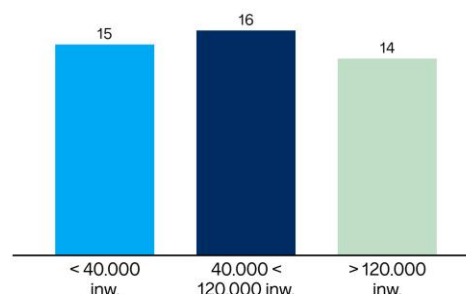
Verdieping: collectieve woonvormen en klein wonen

Verslag van de bijeenkomst 6 juli 2021

1. Deelnemers

Dinsdagmiddag 6 juli 2021 organiseerde de VNG, samen met Ruimte voor Collectief Wonen, Tiny House Nederland en Platform 31 een online bijeenkomst voor gemeenten. Er waren ruim 160 aanmeldingen en uiteindelijk namen iets meer dan 100 mensen uit heel het land deel. Hieruit blijkt grote belangstelling in het onderwerp, ongeacht de omvang van de gemeente.

Hoe groot is jouw gemeente?

Naast een grote groep beleidsadviseurs van gemeenten, waren er ook projectleiders, een aantal juristen, raadsleden en vertegenwoordigers van provincies aanwezig.

2. Aftrap en doelstelling

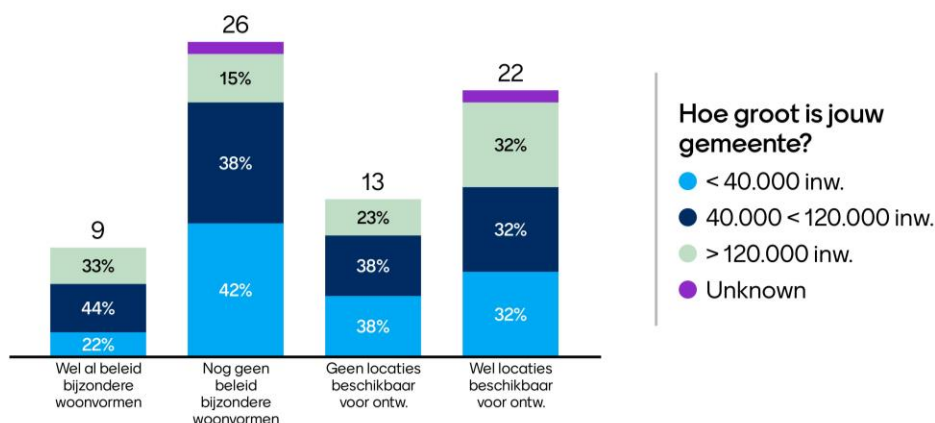
De beleidsadviseur ruimte bij de VNG, heet de deelnemers van harte welkom. Hij is medeorganisator, gastheer en moderator van deze online bijeenkomst.

Volgend jaar is een bijzonder jaar. Er zijn dan gemeenteraadsverkiezingen en de omgevingswet wordt naar alle waarschijnlijkheid ingevoerd. Om burgerinitiatieven en gemeentelijk beleid dichterbij elkaar te kunnen brengen is deze bijeenkomst georganiseerd. Doelstelling is daarmee tweeledig:

- om inzicht te bieden in de omvang van de behoefte en de drijfveer voor mensen om te kiezen voor een bijzondere woonvorm en kennis te delen over hoe je daar als gemeenten mee om kunt gaan;
- om te ontdekken waar gemeenten tegenaan lopen en welke behoefte er is om op dit thema vooruit te komen.

In relatie tot de tweede doelstelling wordt bij de aftrap onderstaand beeld opgehaald over de ruimte die beschikbaar is voor bijzondere woonvormen en of gemeenten daarvoor al beleid hebben.

Is er beleid en/of ruimte in jouw gemeente?

3. Inleiding op bijzondere woonvormen: collectief en klein wonen

Een mede-initiatiefneemster van Ruimte voor Collectief Wonen, laat de deelnemers in haar presentatie kennismaken met verschillende collectieve woonvormen en Tiny Houses. Zij houdt deze presentatie ook namens Tiny Houses NL.

Collectieve woonvormen kenmerken zich door:

- meerdere zelfstandige huishoudens die samenwonen;
- zeggenschap over (beheer van) de woning en de kavel;
- in meer of mindere mate gedeelde voorzieningen, van gemeenschappelijke tuin tot gezamenlijk huishouden;
- vaak maar niet uitsluitend door de bewoners zelf ontworpen en/of gebouwd.

Een tiny house is een kleine, volwaardige woning met een vloeroppervlak van max. 50m².

Behoefte naar bijzonder wonen

Geschat wordt dat minstens 5% van de bevolking collectief wil wonen. Momenteel wonen er 10.000 Nederlanders collectief en dat zouden er dus bijna één miljoen kunnen zijn. Dit vertaalt zich in een vraag naar 370.000 collectieve woningen (schatting, uitgaande van huishoudensgrootte van 2,14). Verder wordt becijferd dat tot 2040 er 400.000 woningen voor ouderen nodig zijn (bron ABF Research 2020). Momenteel is er een groot tekort aan levensloopbestendige woningen en woon-zorgconcepten in iedere gemeente.

Collectief wonen maakt voor veel mensen wonen betaalbaarder, door de mogelijkheid om kosten te delen of zaken zelf te regelen. Ander groot voordeel zijn de sociale contacten.

Kleiner wonen bespaart ook kosten. Volgens 60% van respondenten bij gemeenten, provincies en corporaties bedient klein wonen een structurele vraag in de woningmarkt (Stec Groep, 2017).

Tip: zoek uit hoeveel vraag er in jouw gemeente is. Dit helpt bij het onderbouwen en opstellen van beleid.

Organisatievormen

Naast veel vormen van collectief wonen, zijn er ook veel verschillende manieren waarop het georganiseerd wordt. Dit kan o.a. gaan via:

- een wooncoöperatie of vereniging
- collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO)
- vastgoedvereniging
- erfpacht landgoed + eigendom opstal
- woningcorporatie

Tip: ga met geïnteresseerden in gesprek en bespreek de voor- en nadelen van organisatievormen en manieren waarop de gemeente zich daartoe kan verhouden.

Knelpunten

De spreker benoemt een aantal van de knelpunten waar initiatiefnemers vaak tegenaanlopen.

Nog onbekend (en onbemand?)

- Woningmarkt gericht op individuen, niet op collectieven
- Onvoldoende ambtelijke capaciteit
- Andere werkwijze kost nu nog veel tijd (voor zowel gemeente als initiatief)
- Angst voor het onbekende?

Beschikbare plekken

- Ruimte voor ruimte: wel één (grote woning), geen 5 kleine
- Woningsplitsing is nauwelijks mogelijk
- (nieuwbouw) kavels of transformatieprojecten niet voor een groep particulieren

Er is nog geen beleidsmatig 'hokje'

- Gemeentelijke processen niet gericht op collectieven
- Weinig aandacht in woononderzoeken, -visies en -plannen
- Nog geen categorie in bestemmingsplan of bij gronduitgifte
- Randvoorwaarden voor zowel gemeente als initiatief onduidelijk

Succesfactoren

De spreker benoemt een aantal factoren die kunnen helpen in de omgang met initiatieven voor bijzondere woonvormen.

Concreet beleid

- Helder beleid (binnen de bebouwde kom en buitengebied)
- Streefpercentages (zowel op gemeentegrond als bij particulieren)
- Collectieve inschrijving op één kavel mogelijk maken (bijv. ruimte voor ruimte)
- Heldere voorwaarden voor initiatieven, a.d.h.v. bedoelingen

Kennisuitwisseling

- Collectieve woonvormen in woononderzoeken
- Profiteer van de kennis van andere gemeenten
- Werk samen met de provincie

Samenwerking

- Nauwe samenwerking tussen initiatiefnemer, gemeente en bewoners
- Investeer in een andere werkwijze (omgevingswet)
- Wees duidelijk wat wel en niet kan
- Eén loket voor initiatieven
- Vertrouw op elkaars kennis en kunde

4. Een voorbeeld uit de praktijk: gemeente Olst-Wijhe vertelt

Een projectleider en een projectsecretaris vertellen hoe zij vanuit gemeente Olst-Wijhe ruimte hebben gecreëerd voor bijzondere woonvormen, onder andere in de wijk Olstergaard. Wat ging er goed? Wat ging er fout?

De gemeente Olst-Wijhe wil in Olstergaard graag natuur-inclusief zijn en ruimte bieden voor burgerinitiatieven. In hun presentatie staan zij stil bij: hoe organiseer je betrokkenheid van inwoners, bewoners? Hoe betrek je portefeuillehouders en raad? Welke kaders zijn er vanuit beleid en grondzaken? Welke dilemma's en kansen zijn er? En hoe begin je?

Ervaringen en tips

De projectleider en projectsecretaris delen de volgende ervaringen en tips:

- Vier feestjes, houd borrels
- Vraagt veel inzet en tijd
- Veel positiefs voor terug
- Planning vasthouden
- Geduldig blijven (steeds dezelfde vragen)
- Hoge ambitieniveau niet helemaal haalbaar.

Via de chat komen met name vragen binnen over de verdeling koop/huur en de organisatie aan de kant van de initiatiefnemers. De gemeente werkt o.a. samen met een [CPO groep](#) en een woningbouwcorporatie die 14 sociale huurwoningen realiseert.

Participatie was in Olstergaard heel belangrijk. Dat is gestart met de uitnodiging voor een “Droomavond”. In het proces zijn de omwonende inwoners door de gemeente een aantal malen uitgenodigd voor inloopbijeenkomsten. Ook zijn er een op een gesprekken met de direct aanwonenden gevoerd.

Bij de inschrijving voor de bewonersgroep mochten particulieren en CPO's zich inschrijven om mee te doen. De CPO Grijs en Groen schreef zich in en heeft net als alle andere een jaar meegedacht. Zij zijn CPO Grijs en groen geworden en nemen twee kavels in het hart van de wijk af.

Tip: schakel bureaus en/of studenten/stagiar(e)s in. Je hoeft niet alles zelf te doen.

Uitdagingen

In het afgelopen jaar zijn ze daarbij ook nog tegen de uitdagingen rondom corona en stikstof aangelopen. De kavels gingen daardoor pas eind vorig jaar (een half jaar later dan gepland) in de verkoop¹. Hoewel er nog geen stikstofvergunning is, is wel begonnen met het bouwrijp maken van de grond en draagt de gemeenten nu het financiële risico. Een andere hobbel nu is dat de ligging van de woningen op de kavels nog niet bekend is en nog geen huisnummers kunnen worden toegekend. Dit is wel nodig voor de nutsaansluiting. Verder is een adviesbureau ingeschakeld om te kijken hoe het zit met Tiny Houses i.r.t. BENG en Bouwbesluit. Bijkomstig is nu nog de vertraging in levering van grondstoffen, waaronder hout.

Omdat de gemeente te maken heeft met een bijzondere groep aan initiatiefnemers, waarmee ook een relatie is opgebouwd, ziet ze zichzelf nu voor een dilemma gesteld:

1. Vasthouden aan beleid: afnemen kavel of wettelijke rente betalen vanaf november.

Versus

2. Uitstel geven aan toekomstige kopers van bijvoorbeeld een half jaar.

De sprekers vragen de deelnemers hierover mee te denken in de deelsessies, die het volgende onderdeel van het programma vormen.

Meer info is te vinden op de website: <https://wonen.olst-wijhe.nl/olstergaard>.

---

¹ Voor het project werd een 'gewone' grondprijs - als aan de hand van een taxatie tegen marktconforme prijs - gehanteerd.

5. Uiteen in deelsessies: gesprek over casus en eigen ervaringen

In Teams worden break-out rooms gemaakt waarover de deelnemers random worden verdeeld. Met elkaar wordt het gesprek gevoerd over de ervaringen in de praktijk. Onderstaand enkele reacties uit de deelsessies:

- De grondkosten in Olst-Wijhe waren erg (prettig) laag; is vaak veel duurder.
- Kan een groep, een CPO-groep, niet een eigen projectleider hebben? Die kosten dan verdelen over alle kopers. Daarmee niet alles bij een gemeente leggen qua tijd en kosten.
- Veel van de deelnemende gemeenten hebben al ervaring met kleine woningen. Het gaat echter (nog) om kleine aantallen nu, maar het animo ervoor is veel groter. Ook zijn er nog enkele gemeenten die helemaal aan het begin staan. Geregeld is er nog geen beleid voor andere woonvormen.
- Groepen bewoners willen snel gaan wonen, en hebben weinig beeld van hoe lang het duurt en wat er allemaal bij komt kijken. Voorstel: bied info, maak een brochure en/of een filmpje om dat uit te leggen.
- Onduidelijk wat zo'n tiny house nou is. Alleen maar klein? Vrijstaand op een kavel? Met een mooie eco-tuin eromheen? Een ontwikkelaar noemt een flat met studio's midden in de stad ook tiny. Dat is dan toch wat anders.
- Jongeren/starters vormen een doelgroep, die willen snel een woning. Speelt veel in dorpen. Hoeft allemaal niet moeilijk, hoeft niet maar mag wel iets collectiefs. Kan een kleine (goedkope) koopwoning zijn, mag ook in huur.
- Focus niet alleen op de aantallen ('het woningtekort'); bied ook opvallende, andere, spannende, kwalitatieve, aanvullende woonvormen, zoals in Olst-Wijhe. Mooi project.
- Hoe zit het met de grondkosten? Dat lijkt in Olst-Wijhe erg laag. In onze gemeente is uitgangspunt marktconform.
- Wat mag er en wat kan er wel en niet? Grote behoefte aan een checklist voor gemeente én voor initiatiefnemers.
- Behoefte aan een routekaart in duidelijke taal. Niet politiek gestuurd maar feitelijk.
- Behoefte aan antwoorden op uitdagingen zoals die er zijn met bijvoorbeeld partijen als Hoogheemraadschap en Liander etc etc.
- Ook is gesproken over subsidiemogelijkheden.

6. Belangrijkste inzichten o.b.v. de ervaringen uit Olst-Wijhe

De belangrijkste inzichten die op basis van de ervaringen door de deelnemers zijn opgedaan worden via mentimeter met elkaar gedeeld. Op de volgende pagina zijn de uitkomsten opgenomen.

Samengevat: een zorgvuldig proces met duidelijke kaders en richtlijnen met een vroege en intensieve betrokkenheid van inwoners. Ook een arbeidsintensief project, met een faciliterende rol voor de projectleiders van de gemeente. Goede communicatie is essentieel. Naast de formele momenten, zijn ook de informele momenten met de portefeuillehouder en raad belangrijk.

Uitkomsten Mentimeter: belangrijkste inzicht o.b.v. ervaring Olst-Wijhe

Zakelijke pet op zetten	Faciliteren is hard werken	Je hebt het over gemeenschapsgeld
Veel ambtelijke capaciteit nodig	Hulp met regelgeving	Arbeidsintensief proces
(politiek) ambitie en buiten hokjes denken	Anderen betalen dit ook gewoon	Goed overzicht over de plannen en ogen en haken is belangrijk
het is haalbaar, maar vraagt veel ambtelijke capaciteit voor kleine groep mensen.	Het kost veel tijd - is die er wel?	Grondprijs maakt het wel makkelijker
De gemeente als facilitator van dit soort ontwikkelingen.	Het is overal anders, waterschappen / provincies / gemeenten moeten telkens wel uitvinden	Momentum
Dat een gemeente succesvol collectief wonen kan promoten	Schuif een zakelijk persoon naar voreb	Kost ambtelijk veel tijd
Wisselen van rol: mede participant naar zakelijke partner	Op een gegeven moment moet je als gemeente ook weer loslaten.	Arbeidsintensief
Afgeboekte grond geeft mogelijkheden.	Uitgangspunt cruciaal, grondpositie, financiën en draagvlak bestuurders	De gebruiker centraal, zouden we vaker moeten doen :)
Intensieve ondersteuning bieden in het proces	Leuk dat er een raadslid bij aanwezig was	Veel tijd ingestoken. Project haalbaar met afgewaardeerde grond.
Communicatie is heel belangrijk	Grondprijs erg goedkoop	Het zou mooi zijn als de VNG laat zien wat er allemaal mogelijk is en wat de procedure dan is.
Cultuurverandering	Ik zoek nog naar antwoorden voor hoe we starten met het initiatief	Enthousiasme
Draagvlak en politieke steun is onontbeerlijk	Duidelijke kaders/spoorboekje	Ruimte geven als gemeente maar ook niet loslaten
Wat is reële grondprijs	Gemeentebestuur moet er echt voor kiezen	Duurt lang
Goed voorbeeld nodig waardoor loslaten, vertrouwen en anders ontwikkelen een kans krijgt.	Agrarische grondprijs irt grondexploitatie?	Blijf / wordt zakelijk
actieve houding van de gemeente	Samenwerking geeft gevarieerd aanbod	Resultaat voor ogen houden. Veel mooier dan projectbouw
Vanaf het begin bewoners betrekken bij planontwikkeling, levert mooie buurten	Vroeg in overleg	Wel aan planning vasthouden, en duidelijke kaders bieden.
vraag voor Olst-Wijhe: waar kwamen bij jullie de middelen vandaan ter ondersteuning van dit project. Hoe zorg je dat er integraal vanuit verschillende domeinen (sociaal, grondzaken etc) er middelen beschikbaar komen?	Beleid voor grondprijs	Inform

7. Panelgesprek: VNG, PNB, RVO, Platform 31

Als laatste onderdeel van de bijeenkomst vindt een panelgesprek plaats. De moderator introduceert daarvoor de panelleden. I.v.m. privacy wetgeving zijn de namen achterwege gelaten. Het gaat om:

- Persoon A), een adviseur Omgevingswet, VNG
- Persoon B), de Programmaleider [Actieprogramma Bijzondere Woonvormen](#), Provincie Noord-Brabant (PNB)
- Persoon C), iemand van het [Expertteam Woningbouw](#), Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO))
- Persoon D), projectleider Verstedelijking en gebiedsontwikkeling bij Platform 31

Uitdagingen

Het capaciteitstekort bij gemeenten, in combinatie met decentralisatie van taken zorgt voor probleem en noopt tot prioriteren. In het gesprek stipt persoon D daarbij de uitdaging aan voor gemeenten om toch ruimte te bieden aan bijzondere woonvormen, ook wanneer dit financieel minder rendabel lijkt dan samenwerking met ontwikkelaars. Persoon C voegt daaraan toe dat schaarste aan locaties gemeenten voor dilemma's stelt.

Kansen

Naast het versnellen van de bouw focust Provincie Noord-Brabant, via het Actieprogramma Bijzondere Woonvormen, ook op de kwalitatieve opgaven – zoals vergrijzing of verduurzaming. Persoon B: “bouwen doe je een jaar of 5, maar daarna ben je 95 jaar aan het wonen. Besef dat goed, want als je de bouw verpest zou het wel kunnen zijn dat je snel gebouwd hebt, maar zit je 95 jaar met ellende - gechargeerd.” Persoon C stelt daarom dat, ook al gaat het niet om de grootste aantallen, het urgent en belangrijk is dit soort woonvormen te faciliteren, in het kader van vergrijzing en toenemende eenzaamheid. Persoon D stelt dat het belangrijk is te weten met wie je te maken hebt. Soms gaat het om mensen die noodgedwongen een andere woonvorm zoeken en soms juist om mensen die financieel goed zitten, maar geen locatie kunnen vinden.

Persoon A geeft aan dat met de komst van de Omgevingswet een aantal zaken anders zullen worden. Daarbij gaat in ieder geval meer aandacht uit naar de gebruikers van de ruimte: de initiatiefnemers en omwonenden. Dit kan je als gemeenten terug laten komen in je omgevingsvisie, omgevingsplan en vergunningverlening. Hij noemt de droomavonden, zoals die in Olst-Wijhe georganiseerd zijn, als mooi voorbeeld.

Tip: ga ook het gesprek aan met gebieds- en projectontwikkelaars. Vanuit het oogpunt om kwalitatief goede wijken te maken hebben die bijzondere woonvormen ook steeds hoger op de agenda staan.

Supermen en superwomen

Via het Expertteam Woningbouw biedt RVO ondersteuning voor gemeenten bij het aanjagen of vlottrekken van woningbouwontwikkelingen. Zij treden dan op als adviseur, sparringpartner of coach en denken mee over vragen als: hoe ga je om met bewoners? hoe maak je een locatiekeuze? welke randvoorwaarden stel je?

Platform 31 is samen met [SVN](#) bezig een subsidieregeling op te stellen voor wooncorporaties (verwacht najaar), vergelijkbaar met de starterslening. Gemeenten kunnen die helpen onder de aandacht brengen.

Oproep aan gemeenten

Persoon B roept gemeenten op de behoeften in beeld te brengen, actief na te denken over beleid voor bijzondere woonvormen en dit ook uit te werken in bestemmingsplannen en straks omgevingsplannen. Persoon A geeft aan dat dit laatste mogelijk is, maar snapt dat gemeenten nog niet zo gauw woningbouwgebieden verkavelen. Daar moet je nu namelijk nog een complex exploitatieplan voor opstellen. Dit hoeft straks onder de Omgevingswet niet meer, want dan is het mogelijk rechtstreeks regels te stellen over woningbouwcategorieën, zonder tussenkomst van een exploitatieplan.

Persoon C roept op om ook te kijken naar leegstand (maatschappelijk) vastgoed om ruimte te bieden aan collectieve woonvormen. In deze bijeenkomst ligt hier niet de focus op, maar ook tijdelijkheid is interessant. [Minitopia in Den Bosch](#) is daar een mooi voorbeeld van.

Op een goede manier in gesprek gaan met initiatiefnemers is het belangrijkste advies van persoon D. Probeer te achterhalen wat de wensen zijn en koppel initiatieven aan elkaar. En maak er ook tijd voor. Kijk daarbij naar de aanvullende waarden en belangen rondom initiatieven en ga daarover in gesprek met de raad.

Persoon A roept op goed na te denken over locaties binnen je gemeenten waar je dit soort woningbouw ruimte wilt bieden.

Ter afronding van de bijeenkomst stelt de moderator de vraag aan alle deelnemers wie wat moet regelen om vooruit te kunnen met bijzondere woonvormen. Op de volgende pagina zijn de uitkomsten opgenomen.

Uitkomsten Mentimeter: wie moet wat regelen?

Opschaling en vereenvoudiging nodig	Enthousiaste mensen binnen gemeente	Actieprogramma vanuit provincie
gemeenten in samenwerking met de provincies	Voorbeeldcontracten delen	Kennis delen en uitwisselen over regelgeving
woonbehoeften in kaart brengen en beleid maken	VNG de mogelijkheden voor bijzondere woonvormen verzamelen en delen	Beleid opstellen voor grondprijsbepaling
Provincie subsidie en gemeenten beleid inregelen	Ruimte vanuit provincie	Toolbox vullen
Kennis delen	Waarschijnlijk gemeentes die meer mogelijk maken in bestemmingsplannen	Integrale beleidsafwegingen beter organiseren, om in ro beslissingen andere ambities waar te maken en daarvoor beter bij de vis te doen.
How krijg je draagvlak	integraal opgaveteam starten binnen de gemeente	Provincie kijken naar mogelijkheden - BSD lijn
Locaties zijn van belang	We moeten als gemeente een rol kiezen	Richting projectontwikkelaars actie ondernemen. Nu blijft het een gemeentelijk dingetje. Lobby dus
Graag uitleg of filmpje of info voor Coops groepen. Vooral over de tijd die alles kost	Beleid opstellen voor grondprijs	Gemeente
Rol rijk?	beschikbare locaties	Prioriteiten stellen. Hebben bijzondere woonvormen op deze woningmarkt de hoogste prioriteit?
Ruimte maken binnen de woningbouwprogramma ring	Hoe doe je bepaalde zaken waarborgen	durven leren door te doen
Matchen initiatiefnemers aan grondbezitters	Voor gemeenten: contact opnemen met het expertteam woningbouw van het Rijk voor ondersteuning	Voorbeelden grondprijs in vergelijking met andere woonvormen
Delen kennis en oproep tot locaties	percentage nieuwe bouwprojecten reserveren voor PO en CPO	Bestaande instrumenten ook benutten
Gemeente: interesse in collectieve woonvormen peilen	Enthousiaste raadsleden en het lijkt mij in leusden een verkiezings item	Ik zou graag de informatie uit deze vergadering gebundeld aangeleverd krijgen.
Tijdspad plus tijdsintervallen schetsen voor bewoners en ambtenaren	Besteed aandacht aan meerwaarde van deze kwalitatieve invulling; niet enkel kwantitatieve woningopgave	

8. Vervolg

Tijdens de bijeenkomst is aan de deelnemers gevraagd welke behoefte er is aan een vervolg. Onder andere werd gevraagd naar:

- goede voorbeelden en best practices
- overzicht van subsidiemogelijkheden
- overzicht regelgeving
- verdieping op grondbeleid
- debat met bestuurders en raadsleden
- voortzetting van gesprekken en kennisdeling (in kleine groepen)

Veel van deze informatie is reeds beschikbaar via onderstaande websites. We zullen hiervan ook een overzicht geven via de [VNG website](#). Het delen van kennis en ervaring met andere gemeenten kan ook eenvoudig via het VNG Forum over wonen. Zie vng.nl/artikelen/vng-forum.

Mocht u nog andere ideeën of behoeften hebben, neem dan contact op met de VNG.

9. Meer informatie en ondersteuningsmogelijkheden

Rijksoverheid

Vanuit het Rijk wordt praktische hulp en ondersteuning geboden aan gemeenten bij hun woningbouwopgaven. Via RVO kunnen door de wol geverfde experts worden ingezet om maatwerkadvies te leveren op verschillende vraagstukken rond gebiedsontwikkeling en woningbouw. Ook voor vraagstukken op het gebied van zelfbouw, transformatie, wonen en zorg en flexwonen hebben wij de experts in huis. Een intakegesprek is vrijblijvend en kunt u aanvragen door te mailen naar woningbouw@rvo.nl. Zie ook de website: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/expertteam-woningbouw>.

Er is via RVO ook een stimuleringsregeling wonen en zorg beschikbaar voor collectieve woonvormen: [Stimuleringsregeling Wonen en Zorg \(SWZ\) aanvragen | RVO.nl | Rijksdienst](#)
Stimuleringsregeling voor bewonersinitiatieven van burgers en sociale ondernemers die een kleinschalig woonzorgarrangement (wonen, ondersteuning en eventueel zorg) willen realiseren.

Voor gemeenten, corporaties en zorgaanbieders die vragenstukken hebben, die te maken hebben met Maatschappelijke opvang, Beschermd Wonen en GGZ problematiek heeft het RVO ook sinds kort het Expertteam Weer Thuis. www.rvo.nl/ewt

Voor vraagstukken mbt vergrijzing en langer (zelfstandig) thuis wonen heeft RVO ook nog het Ondersteuningsteam Wonen en Zorg www.rvo.nl/owz

Zie ook [Flexwonen | RVO.nl | Rijksdienst](#)

Provincies

De Provincie Noord-Brabant heeft het Actieprogramma Nieuwe Woonvormen en Zelfbouw opgesteld. www.brabant.nl/nieuwewoonvormen

PLATFORM31
kennis van stad en regio

TINYHOUSE
N E D E R L A N D

De provincie Gelderland heeft het [Actieplan Wonen](#), met aandacht voor [collectieve wooninitiatieven](#) en het transformeren van bestaande gebouwen naar woningbouw met de [Challenge Mijn huis staat in Gelderland](#).

Platform 31

Hoe kunnen gemeenten, woningcorporaties, de Rijksoverheid en eventuele andere partijen een intensiever gebruik van de bestaande woningvoorraad op zowel korte als lange termijn stimuleren? Zie de [Publicatie Beter benutten bestaande woningbouw](#)

Platform31 werkt aan de ontwikkeling van de wooncoöperatie binnen de volkshuisvesting. Dit kennisdossier biedt allereerst primaire informatie over de wooncoöperatie, zie:

<https://www.platform31.nl/wat-we-doen/kennisdossiers/wooncooperatie-1>

Meer informatie over het opnemen van sociale koop in het bestemmingsplan:

<https://www.platform31.nl/nieuws/sociale-koopwoningen-in-het-bestemmingsplan>

Huishoudens met een (laag) middeninkomen lukt het in veel gebieden in het land niet of heel moeilijk om een woning te kopen. Het aantal koopstarters neemt sinds de crisis nauwelijks toe, en hun aan...

Praktijkvoorbeelden

Website van Ruimte voor collectief wonen: <https://ruimtevoorcollectiefwonen.nl/>

Geslaagde projecten met tiny houses: <https://tinyhousenederland.nl/overheid/geslaagde-projecten/>

Project Together! heeft als doel het debat te starten over de manier waarop wij samen willen leven in de 21ste eeuw; in onze woningen en in onze buurten. In het najaar vinden in dit kader bijeenkomsten plaats. www.projecttogether.nl

Een voorbeeld van een school die verkocht is aan een collectieve wooncoöperatie, als onderdeel van de Challenge Mijn huis staat in Gelderland. Meer info:

<https://actieplanwonen.gelderland.nl/mhsig/default.aspx>

Een ander mooi praktijkvoorbeeld: www.ecodorpboekel.nl

Terugkijken online bijeenkomst

Wil je de hele bijeenkomst terugkijken? [Dat kan hier.](#)

Vanuit de organisatie bedanken we alle sprekers die een actieve bijdrage hebben geleverd en ook de deelnemers, die tijdens de deelsessies hun ervaringen en inzichten hebben gedeeld. Dank daarvoor!

